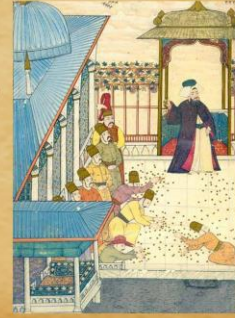

XVIII. YÜZYIL

OSMANLI DEVLETİ 1699 - 1792

- GERİLEME -

Pars

AKADEMİ

SERKAN CENGİZ

1

II. MUSTAFA
(1695 - 1703)

III. AHMET
(1703 - 1730)

I. MAHMUD
(1730 - 1754)

III. OSMAN
(1754 - 1757)

III. MUSTAFA
(1757 - 1774)

I. ABDÜLHAMİT
(1774 - 1789)

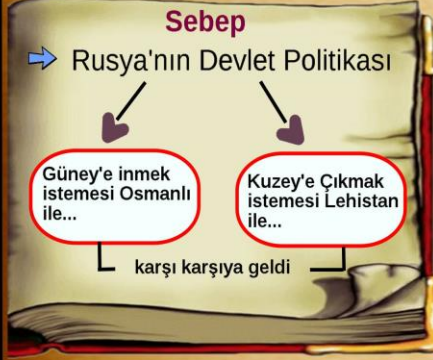
III. SELİM
(1789 - 1807)

2

- XVIII. Yüzyılda en fazla savaştığımız devlet **Rusya** daha sonra **Avusturya**

- XVII. Yüzyılda Lehistanla **savaştık**

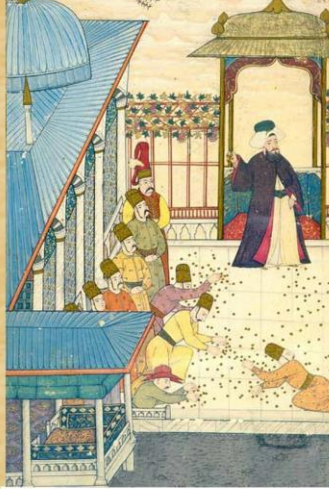
- XVIII. Yüzyılda ise **Lehistan'ın toprak bütünlüğünü koruduk**

Edirne Olayı (1703)

II. Mustafa'nın Karlofça Antlaşması sonrası Edirne'ye çekilip devlet yönetimini Şeyhülislam Fezullah Efendiye bırakmasıyla başlar. Yeniçeriler ayaklanarak şeyhülislamı öldürüp; II. Mustafa'yı tahttan indirdiler. Yerine III. Ahmet'i tahta çıkardılar.

Cep Bilgiler

III. Ahmet, yeniçerilere altın dağıtırken

f Pars AKADEMİ

3

- XVIII. Yüzyıl Osmanlı Devlet Politikası **İstirdat Politikası**

(Kaybettiği toprakları geri alma)

- Kapitülasyonlar sürekli hale geldi.

I. Mahmut - 1740

- İlk kez Savaş Tazminatı verdik **1774 Küçük Kaynarca Antlaşması Ruslar - I. Abdülhamit**

- XVIII. Yüzyıl islahatlarında ilk kez **Batı Etkisi** vardır.

- Osmanlı'da ilk bağımsızlığını elde eden **Kırım (Milliyetçilik etkisi yoktur)**

- Osmanlı - İran Kasrı Şirin Antlaşması tekrarlandı **1746 Kerden Antlaşması**

- Lale Devri ünlü minyatürcüsü **Levni** ünlü şairi ise **Nedim**

- Lale Devri ile Batı'nın **Askeri** ve **Yönetim** üstünlüğü kabul edildi. Ancak bu devirde askeri islahat yapılmamıştır.

- Karadeniz'de Türk egemenliğimizi gösteren son antlaşma **1739 Belgrat Ant.**

- Karadeniz'de Türk egemenliğimizi son bulduğu antlaşma **1774 Küçük Kaynarca Antlaşması**

Siyasal Gelişmeler

Osmanlı - Rus Savaşları 1710 -1711

► **Ramanoflar** sülalesi ile Rusya XVII. Yüzyılda Çar I. Petro ile Rusya güçlü devlet konumuna geldi.

► Devlet Politikası ile İsveç Kralı XII. Şarl ile savaştı. **1709 Paltova Savaşı**

► XII. Şarl Osmanlı topraklarına sığındı. Rusya peşinden Osmanlı topraklarına girip tahribatta bulundu.

► Baltacı Mehmet Paşa Prut nehri yakınlarında 50 Bin Rus askerini çembere aldı

► Rusları temsil eden Katerina ile görüşmeler sonucunda Prut Antlaşmasını imzaladı

- Rusya'nın Amacı;**
- Lehistan'ı ele geçirmek
  - Kapitülasyon elde etmek
  - Ortodoks liderliği elde etmek
  - Balkanlarda Panslavizm'i gerçekleştirmek

XVIII. Yüzyılda en fazla savaştığımız devlettir. (İkinci Avusturya)

1711 Prut Antlaşması

Rusya 1700 İstanbul antlaşması ile aldığı yerleri (Azak) geri verecek Ruslar İstanbul'da elçi bulundurmaya- mayacak Rusya, Lehistan'ın içişlerine müdahale etmeyecek İsveç Kralı ülkesine serbestçe dönebilecek

Önemi

Kaybedilen topraklar ilk defa geri alınmıştır. (Azak Kalesi)

Karadeniz Türk gölü olma özelliğini korudu

4

Osmanlı - Venedik ve Avusturya Savaşları (1715 - 1718)

Sebepler

- Osmanlının Karlofça ile kaybettiği yerleri geri almak istemesi
- Katolik Venediklilerin Ortodoks Morallılara baskı yapması ve Mora halkının Osmanlıdan yardım istemesi
- Venedikli Korsanların Osmanlı yolcu gemilerine saldırması
- Venediklilerin Osmanlıya karşı isyan eden Karadağlıları desteklemesi ve koruması

Pasarofça antlaşması öncesi İngiltere ve Hollanda devreye girmiştir.

Gelişme

Venedikliler yenildi. Osmanlılar Karlofça antlaşmasıyla kaybettikleri yerleri geri aldılar. Avusturya, Karlofça'nın garantör devleti olarak devreye girdi. Osmanlıya ultimatum verdi

Bilgi

- ➔ Osmanlı Avusturya'nın isteğini reddedince Avusturya Osmanlıya savaş açtı.
- ➔ Osmanlı ordusu Petervardin'de 1716'da yenildi.
- ➔ Silahtar Ali Paşa şehit düştü. Osmanlı savaşı kaybetti ve barış istemek zorunda kaldı.

1718 Pasarofça Antlaşması

Banat, Temeşvar, Belgrat ve Eflak'ın Batı kısımları Avusturya'ya bırakıldı.

Mora Osmanlılarda kalacak

Dalmaçya kıyıları, Arnavutluk ve Hersek kıyı limanları Venediklilere bırakılacak

Avusturya Osmanlı topraklarında serbestçe ticaret yapabilecek

Önemi

- ➔ Pasarofça antlaşması iki devletle birden imzalandı.
- ➔ **İstirdat Politikası** sona erdi.
- ➔ Osmanlı Batı'nın askeri ve teknik üstünlüğünü kabul etti.
- ➔ **Lale Dönemi (1718 - 1730)**
- ➔ Orta Avrupa egemenliği kaybedildi

5

Osmanlı - İran Savaşları (1724 - 1746)

Sebepler

- Safevi Sultanlarının sünnileri zorla şii yapmak istemesi
- Azerbeycan halkının Osmanlılardan yardım istemesi

Gelişme

Rus Çarı'nın durumdan yararlanarak Kafkaslara girmesi Osmanlıları harekete geçirdi.

Fransa 'nın araya girmesi ile Osmanlı Rusya arasında İstanbul antlaşması yapıldı.

1724 İstanbul Antlaşması

Ruslar, Dağıstan ve Hazar Kıyılarını alacak

Osmanlılar, İran'ının batısını, Gence, Karabağ, Revan ve Tebriz'i alacak

Yorum

Osmanlı ile İran arasında imzalanan **dostluk** antlaşması

Bu yüzyılda İranla savaşmamızın asıl amacı Batı'da kaybettiğimiz yerleri Doğu'da telafi etmek

I. MAHMUD (1730 - 1754)

İran Şahı Tahmasb antlaşmayı kabul etmedi. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın sefere çıkması kararlaştırıldı. Ancak Patrona Halil İsyanı çıktı.

1732 Ahmet Paşa Antlaşması

Gence, Tiflis ve Dağıstan Osmanlılarda kalacak

Tebriz, Kirmanşah ve Hamedan Eyaletleri İranlılara verilecek

İran'da Nadir Şah'ın tahta geçmesi sonrası Nadir Şah Bağdat'a saldırdı.

1736 İstanbul Antlaşması

Ahmet Paşa Antlaşması şartları tekrar kabul edildi.

Osmanlı Nadir Şahı, İran Şahı olarak kabul etti.

1746 Kerden Antlaşması (II. Kasr-ı Şirin Antlaşması)

- Bağdat, Osmanlılarda kaldı
- Zagros Dağları iki ülke arasında sınır kabul edildi.

Yorum

Osmanlı-İran savaşları sona erdi. Günümüze kadar süren barış dönemi başladı.

6

Osmanlı - Rus ve Avusturya Savaşları 1736 - 1739

Sebepler

- Kırım Ordusunun İran'a giderken Rusların Kabartay bölgesinden geçmelerine engel olmaları
- Rusların Kırım'a saldırımları sonucu Osmanlılar Rusya'ya savaş açtı. (1736)

Savaşlar I. Mahmut döneminde yapıldı. **Fransa** arabulucu rolü üstlendi. Belgrat Antlaşması imzalandı.

Fransa, arabuluculuk yaptığı için 1535'te verilen kapitülasyonların **Bu antlaşma hükümdarların saltanatı süresince geçerlidir** maddesi **süresiz** hale getirildi

Kapitülasyonlar Lozan Barış antlaşması ile kaldırılmıştır.

Belgrat Antlaşması iki devletle birlikte imzalanmıştır.

f Pars AKADEMİ

1739 Belgrad Antlaşması

- Osmanlı Avusturya'ya 1718'de Pasarofça Antlaşmasıyla Belgrat dahil verdiği toprakları geri aldı.

Bu antlaşma imzalanan son kazançlı antlaşmadır.

- Azak Kalesi Ruslara yıkılmak şartı ile geri verilecektir.

Azak Kalesi kesin olarak elden çıktı.

- Ruslar, Karadeniz'de donanma bulunduramayacak.

Karadeniz'in Türk gölü olduğunu gösteren son antlaşma

- Rus Çarı Protokolde Avusturya ve Fransa Kralına eşit sayılacak

Rusya siyasi bakımdan Osmanlıya eşit sayılacaktı.

7

Osmanlı - Rus Savaşları 1768 - 1774

Sebepler

- Rusların, Kırım, Kafkaslar ve Karadeniz'i ele geçirmek, aynı zamanda Balkanlardaki Ortodoksları denetimine alıp Akdeniz'e inmehtir.
- Rusların Bosna ve Hersek'i Osmanlıları aleyhine kışkırtmaları
- Rusların Lehistan'ı paylaşmak için Prusya ile antlaşması
- III. Mustafa'nın Rus düşmanlığı olması

Rusya - Lehistan savaşında Osmanlıya sığınan Lehileri takip eden Rusya'nın Türk köylerine zarar vermesiyle Osmanlı 1768'de Rusya'ya Savaş açtı.

Çeşme Baskını: Rus donanması, Baltık Denizi ve Cebeli Tarık Boğazı yoluyla Akdeniz'i geçerek İzmir'in Çeşme limanındaki Osmanlı donanmasını yakmıştır.

Larga Bozgunu: Prut nehrinin kolu olan Larga ırmağında olmuştur. Çeşme Baskını ile aynı gün olan gece 8 saat süren savaşın ardından Kırım hanı, Rus komutan Rummyantseve yenilmiştir. Aynı komutan Kartal'da da 2 hafta sonra da zafer elde etmiştir.

Kartal Bozgunu: 180 Bin kişilik Osmanlı ordusu, 30 Bin kişilik Rus Ordusuna karşı süvari ordularının zayıf, topçu birliklerinin ve teknolojinin geri kalması nedeniyle yenildi.

- Savaşların peşpeşe kaybedilmesi
- III. Mustafa'nın ölümü nedeniyle **Prusya ve Avusturya'nın** devreye girmesiyle ; **Yer göğü Mütarekesi** imzalandı.
- **Küçük Kaynarca Antlaşması;** **I. Abdülhamit** döneminde imzalandı

8

1774 Küçük Kaynarca Antlaşması

- Kırım'a bağımsızlık verilecek halkı Müslüman olduğu için dini bakımdan Osmanlı Halifesine bağlı kalacaktır.

1517'den beri halifeliğin siyasi gücünden ilk kez yararlandı. İlk defa bir Osmanlı Padişahı (I. Abdülhamit) resmi bir antlaşma Halife sıfatını kullandı. Kırım kesin olarak 1792 Yaş antlaşması ile elden çıkacaktır.

- Rus ticaret gemileri Osmanlı karasularında serbestçe ticaret yapabilecek... Rusya, İngiltere ve Fransa'ya verilen kapitülasyonlardan aynen yararlanacaktır

Rusya'ya ilk defa kapitülasyon verildi. Diğerlerinden farkı Rusya'nın bu hakları zorla elde etmesidir. Bu kapitülasyonlar 16 Mart 1920 Moskova Antlaşması ile karşılıklı olarak sona ermiştir

- Osmanlı Devleti Rusya'ya üç bölüm halinde 15.000 akçe savaş tazminatı verecektir

Osmanlı, tarihinde ilk defa savaş tazminatı ödemiştir.

- Rusya, Karadeniz'de savaş gemisi bulundurabilecektir.

Karadeniz bir Türk Gölü olma özelliğini kesin olarak kaybetti

- Ruslar, Osmanlı egemenliğindeki Ortodoksların haklarını koruyacaktır

Egemenlik hakları zedelenmiştir. Ruslar, Osmanlının işlerine karışma hakkı elde etmiştir.

- Rusya, İstanbul'da bir elçi bulduracak ve istediği yerde konsolosluk açabilecektir

Rusya, Osmanlıyı yakın takip etmeyi ve Ortodoksları kışkırtmayı amaçladı

9

Aynalı Kavak Tenkihnamesi (Düzenlemesi) 1779

Sebep

- Küçük Kaynarca'ya rağmen Rusların, Kırım'ın işlerine müdahale etmesi
- Rusya'nın Kırım Hanlığına Rus yanlısı Şahin Giray'ı Han seçtirmek istemesi
- Osmanlının ise III. Selim Giray'ı Kırım Hanı seçtirmek istemesi

Rusya'nın Kırım'ı işgal edip Şahin Giray'ı Kırım Hanlığına ataması üzerine Osmanlı Rusya'ya savaş açma kararını almıştır.

Fakat Fransa'nın devreye girmesiyle Rusya ile Aynalı Kavak tenkihnamesi (Sözleşmesi) imzalanmıştır.

1779 Aynalı Kavak Tenkihnamesi

- Rusya, işgal ettiği Kırım'dan askerlerini çekecektir.
- Osmanlı Devleti buna karşılık Şahin Giray'ı Kırım Hanı olarak tanıyacaktır.

Bu sözleşme Küçük Kaynarca'nın devamı niteliğinde sayılır. Aynı zamanda Kırım'ın elden çıkmasına zemin hazırlamıştır.

Osmanlı Rus ve Avusturya Savaşları 1787 - 1792

Sebepler

- 1179 Aynalı Kavak Tenkihnamesi sonrası Rusların Kırım'da çıkan ayaklanmayı bahane edip halkı kılıçtan geçirmesi
- Rusya'nın Avusturya ile ittifak yapması
- II. Katherina ve Avusturya Kralı Josef Dakya - Bizans devleti için aralarında Osmanlı'yı paylaştılar.

İlk İttifak Mukavelesi (Sözleşmesi)

Osmanlının bu savaşta yabancı bir devlet ile yaptığı - **İsveç** - ilk ittifak sözleşmesidir. Karşılıklı esasına dayanmaz

Verala Antlaşması (1790)

İsveç bu antlaşmayla savaştan çekilmiştir.

İsveç savaştan çekilince Osmanlı **Prusya** ile ittifak yapmıştır.

Savaş devam ederken 1789 **Fransız İhtilali** çıktı. Avusturya çok uluslu olduğu için ihtilalden olumsuz etkilendi. Osmanlı ile Zıştovi; Rusya ise bir yıl sonra Yaş antlaşmalarını imzaladı.

Fokşan ve Kalas Bozgunları ardından Rusların Özi Kalesi halkını kılıçtan geçirmesi sonucu

I. Abdülhamit kahrından öldü. Yerine III. Selim tahta geçti.

Grek Projesi (Yunan Projesi)

Türklerin Avrupadan atılıp İstanbul merkezli Grek Devleti kurulmasıdır. II. Katherina 1779 'da doğan torununa Konstantin adını verdi.

Dakya Projesi

Eflak, Boğdan ve Besarabya'da Rusya ve Avusturya'ya bağlı Dakya devleti kurma girişimidir.

11

1791 Zıştovi Antlaşması

- Avusturya savaş sırasında ele geçirdiği yerleri geri iade edecek
- Buna karşılık Osmanlı Orsova Unna suyu tarafında bir miktar arazi Avusturya'ya bırakılacak
- Avusturya, Rusya'ya açık ve gizli hiçbir yardımda bulunmayacak

Avusturya ile bu tarihten sonraki savaşımız olmadı. En son I. Dünya Savaşında İttifak Grubu içerisinde yer aldık.

Pars

AKADEMİ

1792 Yaş Antlaşması

- Osmanlı-Rus sınırı Dinyester nehri olacak
- Rusya savaş sırasında işgal ettiği yerlerden çekilecek
- Osmanlı, Kırım'ın Rusya'ya ait olduğunu kabul edecek
- Ticari ilişkiler 1774 Küçük Kaynarca'ya göre yeniden belirlenecek

Kırım kesin olarak elden çıktı.

Avusturya ve Rusya'nın Dakya ve Bizans hayali gerçekleşemedi

Gerileme dönemi bitti. Dağılım dönemi başladı.

12

III. SELİM
(1789 - 1807)

Osmanlı - Fransız İlişkileri

Kanuni döneminde başlayan ilişkilerde Köprülüler döneminde soğukluk girdi.

Dakya - Grek Projesi Osmanlı - Fransız ilişkilerini yakınlaştırdı. Lale dönemi yeniliklerinde Fransa örnek alındı.

Napolyon, **Direktuar Hükümeti (1795/1799)** Yedi yıl savaşlarında İngilizlere kaptırdığı uzak doğu sömürgelerine ulaşmak için Mısır'a saldırdı (1798)

El Arış Antlaşması 1801

Mısır'daki Fransız askerleri İngiliz gemileri ile Fransa'ya taşınacak

Fransızlar Mısır'ı boşaltacak ve Osmanlı'ya bırakacaklar

Napolyon Bobapart
1769 - 1821

Fransa'nın Mısır'ı almasını çıkarlarına uygun bulmayan İngiltere ve Rusya Osmanlı ile ittifak yaptılar. Rusya tarihinde ilk defa Boğazlardan Akdeniz'e indi. Amiral Nelson komutasında bir İngiliz donanması İskenderiye önlerindeki Ebukır Limanında Fransız donanmasını yaktı. (1 Ağustos 1788)

III. Selim'in Avrupa ordularını örnek alarak kurduğu Nizam-ı Cedid Ordusu Cezzar Ahmet Paşa komutasında Akka Savaşı'nda Fransa'yı yenmiştir. Fransa uzun süre Mısır'da tutunamayacağını anlayınca barış isteyip El-Ariş Antlaşması / 1801 Mısır'dan çekilmiştir.

Ebukır Deniz Savaşı ve Friedland Deniz Savaşı
Bu savaşlarda Mısır'da İngiltere, Fransa'yı yenmiş ve Fransa El-Ariş Antlaşması imzalamak zorunda kalmıştır.

Osmanlı 1798 Fransa'nın Mısır işgali sonrasında **Muvazane (Denge)** politikası takip etmeye başladı

XVIII. YÜZYIL OSMANLI ISLAHATLARI

Lale Devri 1718 - 1730

- 1718 Pasorafça antlaşması ile başlar; 1730 Patrona Halil isyanı ile biter.
- Dönem Padişahı Edirne Olayı (1703) ile tahta çıkan III. Ahmet, Sadrazamı ise III. Ahmet'in kızı Fatma Sultan ile evlenen Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'dır.
- Lale Devri ünlü minyatürcüsü **Levni**, ünlü şairi ise **Nedim**

Lale Devri ismi nereden geliyor?

Lale Devri'nin isim babası

Yahya Kemal

Yahya Kemal Paris'te tarihçi **Ahmet Refik**'le konuşurken 18. Asırdaki bu medeni hamle devrine "**Lale devri**" diyeceğini söylemişti.

Bu ismi çok beğenen Ahmet Refik de o sıralarda hazırladığı bir kitabı Lale Devri olarak nitelendirdi.

Nedim bu dönemi; **Devr-i Sultan Ahmet Gazi**

baharlarından ise; **Çerağın Vakti** ve

Faslı-ı Sâdâbâd diye bahseder.

İbrahim Mütefferika I. Mahmut'a **Usulü'l Hikem fi Nizami'l Ümem** adlı eseri sunmuştur. Eserde Batılılara karşı gerilemenin nedenleri ve çarelerini anlatmıştır. Ayrıca matbaanın kullanımını ve kamu oyunu aydınlatmak için yazdığı eser **Vesileü'ttîbbâ**

Yenilikler

İlk özel Matbaa kuruldu.
Macaristan' dan getirildi.

İbrahim Mütefferika ve
Said Efendi tarafından (1727)

İlk basılan eser, **Vali Mehmet Efendi**
ye aittir. Eserin adı:
Van Kulu Lugatı (Sihah-ı Cevheri)
diğer eserler;
Cihannüma ve **Naima Tarihi**

Hattatçıların işsiz kalmaması için
dini kitaplar basılmadı. Toplam
basılan kitap 17 tanedir.

Kitapları elleriyle çoğaltanlara
Müstelsi denir

Avrupadaki gelişmeleri görmek için
Avrupa'ya ilk kez öğrenci gönderildi.

İlk kez Avrupa'ya (Paris'e) geçici
elçi gönderildi.

- 28 Mehmet Çelebi -

Paris'te gördüklerini **Sefaretname**
adlı eserinde toplamıştır.

➤ **Geçici elçiliklerin açıldığı dört şehir**
Paris - Moskova - Viyana - Varşova

➤ Yanyalı Esad Efendi, Mehmet Said Efendi ve Nedim gibi ilim adamlarından oluşan
ilk defa tercüme heyeti oluşturuldu.

➤ **İstanbul'da çini - kumaş atölyesi**
Yalova'da (I. Mahmut) **kağıt fabrikası**
açıldı.

➤ **Tulumbacılar Ocağı** açıldı.

➤ **Kütüphaneler** açıldı.
Topkapı Sarayında; **Yeni Cami**
Enderun Kütüphanesi

➤ **İlk kez İran'dan çiçek aşısı**
geldi **Edward Jenner** çiçek
aşısını buldu.

➤ **Deryayı sim** açıldı.
İstanbul'un su ihtiyacını karşılamak için açılan su bendi

15

➤ **III. Ahmed Çeşmesi ve**
Sadabat Kasrı bu dönemde
yapıldı.

Sultan Ahmet Çeşmesi 1729
Topkapı Sarayı'nın giriş kapısı
ile Ayasofya arasında Nevşehirli
Damat İbrahim Paşa'nın önerisiyle
III. Ahmed tarafından
Perayton isimli bir Bizans çeşmesinin
yerine inşa ettirilen çeşmedir
Batı tarzı ilk eser
Türk Rokoko tarzının en güzel örneklerindendir.
Sivil mimari örneği
Mimar Mehmet Ağa tarafından yapılmıştır.

Sultan Ahmet Çeşmesi 1729

Patrona Halil İsyanı (1730)

Yöneticilerin lüks hayat sürmesi
Halktan alınan ağır vergiler
Halkın ağır tepki göstermesi
gibi nedenler Patrona Halil isyanına neden oldu.
III. Ahmet tahttan indirildi.
Yerine yeğeni I. Mahmut tahta geçti.

Patrona:
Osmanlıda tüm amirale yakın
deniz subayı

III. Ahmet tahtı yeğenine bırakırken
şu sözleri söyledi:

Devleti ehliyetsiz sadrazamlara
teslim etme

Sadabad Kasrı

Kağıthane Deresi kıyısında Haliç'e doğru uzanan düzlük mesire ve eğlence alanına Lale Devrin'de verilen ad.

1730 Patrona Halil isyanında tahrip edildi. Günümüze kalıntıları kaldı.

16

I. Mahmut İslahatları 1730 -1754

➤ I. Mahmut bozulan ordu düzenini yeniden toparlamak için düzenlemeler yaptı.

➤ Fransız asıllı **Comte dö Bonneval (Humbaracı Ahmed paşa)** topçu ve humbaracı ocağını düzenledi
İlk defa yabancı uzmanlardan yararlandı.

➤ **Hendesehane** açıldı.
İlk askeri mühendislik okulu açıldı
Batı Tarzındaki ilk İslahat

➤ **Halk kütüphanesi** açıldı
İlk sivil kütüphane

I. MAHMUT
(1730 - 1754)

➤ Ordu onluk sisteme göre düzenlendi.
Bölük - Tabur - Alay kısımlarına ayrıldı

➤ Subay yetiştirmek için Üsküdar'da **Kara Mühendishanesi** açıldı

➤ **Zeamet ve tımar sistemini İslah için** yeni kanunlar çıkarıldı.

Vehhabilik:
I. Mahmut döneminde ortaya çıkan tarikat

17

III. MUSTAFA (1757 - 1774)

➤ Bu dönemde **Fransa** 'dan getirilen Macar asıllı **Baron Dö Tot** İslahatlar yapmıştır.

Osmanlı ordusunda görevlendirilmek üzere yabancı uzmanların müslüman olma şartı kaldırıldı.

➤ **Sadrazam Koca Ragıp Paşa,** III. Osman ve III. Mustafa dönemlerinde sadrazamlık yapmıştır.

➤ 1770 Çeşme Baskınından sonra Osmanlı donanması yenilenmiştir.

Donanmanın subay ihtiyacını için Mühendishane-i Bahri Humayun (Deniz Mühendishanesi) açıldı.

Çeşme Baskını sonrası III. Mustafa Galata Bankerlerinden borç alarak ilk kez iç borçlanma yaptı.
(Ermeni ve Yahudilerden)

III. MUSTAFA
(1757 - 1774)

➤ **Medine İsyanı**
Kıbrıs Olayları
Bulutkapan İsyanı (Mısır)

➤ III. Mustafa döneminde çıkan olaylardır

➤ **Sürat topçuları ocağı** açıldı

➤ Avrupa'dan getirilen tıp ve astronomi eserleri Türkçeye tercüme ettirildi.

➤ Tershaneler İslah edildi.

➤ **Baltacılar Ocağı** kaldırıldı.

Enderun ve Haremde hizmet görürlerdi.

18

I. Abdülhamit İslahatları 1774 - 1789

► **Sadrazam Halil Hamit Paşa** lar da önemli rol oynamıştır

► Halil Hamit Paşa **Ulufe alım Satımı** yasakladı.

► Çıkarıcı çevreler Halil Hamit Paşa'yı idam ettirdi. Diğer İslahatçı Sadrazam **Cezayirli Hasan Paşa**

► **İstihkam Okulu** açıldı.
(Engelleri ortadan kaldırır, yol köprü yapar)

► **Culüsiye** kaldırıldı.

► **1775 İstanbul Duhan Gümrüğü** 'nde ilk kez **Esham** uygulandı

Esham Senedi'ni III. Mustafa çıkarttı. I. Abdülhamit uyguladı.

I. ABDÜLHAMİT
(1774 - 1789)

► **Yerli Malı kullanımı mecburiyeti** getirildi.

► **Canik Ali Paşa** ile birlikte yenilikler hakkında **Tedabir'ül Gazevat** adlı eser yazılmıştır.

► **Riyaziye Mektebi (Matematik)** açıldı.

► Devlet hizmetinde bulunmak isteyen **gayri müslimlerin kendi dinlerinde kalmalarına ve kendi kıyafetlerinde çalışmalarına** izin verildi.

► **Sürat topçuları ocağı** genişletildi.

► **Yeniçeri Sayımı** yapıldı.

► Anadolu'da halka zarar vermeye başlayan **Levent Teşkilatı** kaldırıldı.

19

III. Selim İslahatları (1789 - 1807)

III. Mustafa'nın Oğludur.

► İlk defa **planlı ve programlı**, Avrupa'yı örnek alarak **inkılâp niteliğinde** ilk **İslahatları yapan padişah**tır.

► **Meşveret Meclisi** açılmıştır. Meclis, **Lahiyalar (Raporlar)** İslahat yapmadan önce devlet adamlarından fikir almak için oluşturduğu **Danışma kurulu**

Lahiya: Çözüm önerir.

Risale: Çözüm önermez
Durum tespittir.

► **Nizam-ı Cedit (Yeni Düzen)** oluşturuldu.

(III.Selim'in bütün İslahatlarına Nizam-ı Cedit denir. Aynı zamanda yeni kurulan ordunun adıdır. Orduyu yeniçeri baskısından korumak için Konya/Karaman'da yetiştirdi.)

III. SELİM
(1789 - 1807)

► Masrafları için **İrad-ı Cedit Hazinesi** kuruldu.

► Nizam-ı Cedit için **Selimiye Kışlası** ve **Levent Kışlası** kuruldu.
(**Barok - Rokoko Tarzı Mimari**)

► Nizam-ı Cedit için **Fransa** 'dan uzmanlar getirildi.

► Ordunun subay ihtiyacı için **Mühendishane-i Berri Hümayun (Kara Mühensihanesi)** açıldı

► **Tershaneler** İslah edilmiştir.

► **Yerli Malı kullanılmasına** önem verildi.

20

► Avrupa başkentlerinde ;
sürekli elçilikler açıldı.

► İlk daimi elçi **Yusuf Agâh Efendi**
(Londra)

Sürekli elçiliklerin açıldığı
dört şehir

Londra - Paris - Berlin - Viyana

İlk geçici elçilikler Lale Devrinde
açılmıştı. İlk geçici elçi
28 Mehmet Çelebi (Paris'te)

► **Matba-i Âmire** açıldı
İlk devlet matbası açılmıştır.

► Yabancı dil eğitimine önem verildi.
Fransızca askeri okullarda resmi dil
olarak okutuldu.

► Şeyhülislamın devlet yönetimi ile ilgili
yetkilerini kısıtlayarak sadece dini ko-
nulara fetva vermesini izin verilmiştir.

Kabakçı Mustafa Paşa İsyanı 1807

Yenilik karşıtı olan ulemanın ve bazı devlet adamlarının yeniçerileri kıskırtması nedeniyle Batılılaşmaya ve Batı tarzında kurulan Nizam-ı Cedid ordusuna yani yeniliklere karşı tepki olarak Kabakçı Mustafa isyanı çıkmıştır. (1807)

III. Selim tahttan indirilmiş, **IV. Mustafa** tahta çıkarıldı. Nizam-ı Cedid ordusu dağıtılarak, Nizam-ı Cedid yeniliklerine son verilmiştir.

IV. Mustafa devleti yönetecek durumda bir padişah değildi. Zaten kısa bir süre sonra başa Osmanlı Devletinde adeta yeniliklerin öncüsü sayılan III. Selim'in yeğeni **II. Mahmut** geçecektir.

XVIII. Islahatların Genel Özellikleri

- İlk kez Avrupa'nın üstünlüğü kabul edilip o yönde ıslahatlar yapılmıştır.

- Yeniçeriler ve Ulema ıslahatların önündeki en büyük engel olmuştur.

- İlk defa Avrupa'dan uzmanlar getirilmiştir.

- Bu yüzyılda Devlet Batı'dan geri kaldığını kabul etmiştir.

- Mimari alanda Batı etkisi görülmeye başlandı. (Barok Rokoko)

- Savaşlarda alınan yenilgi ıslahatların en büyük nedeni sayılmıştır.

- ıslahatların öncüsü Padişah ve devlet adamlarıdır.

- Askeri, idari, mali, teknik, sanat, kültür, eğitim alanında ıslahatlar yapılmıştır.

- XIX. yüzyıl ıslahatları daha çok **Hukuk** alanında yapılmıştır.